

være indiceret over for lovovertrædere, hvis gentagne tilbagefald har sammenhæng med uordnede forhold og social ustabilitet, må man fremhæve, at der i lovovertræderes socialt handicappede situation er forhold, som må vække alvorlige betænkeligheder ved en strafanvendelse, der er egnet til at forstærke en sådan udvikling. Der er navnlig grund til at have dette sociale og menneskelige perspektiv for øje i tilfælde, hvor en vis stabilisering efter den seneste afsoning har kunnet iagttages.

Det følger af det, der er anført ovenfor, at straffelovrådet kan anbefale, at den udvikling, der har kunnet konstateres i retspraksis, fortsættes, således at man i stadig videre omfang bevæger sig bort fra strafskærper, der alene er begrundet i recidiv.

Straffelovrådet har særskilt overvejet spørgsmålet om, hvilke retningslinier for strafudmålingen man bør følge indenfor de tidsbestemte særforanstaltningers nuværende område, såfremt rådets forslag — for så vidt angår ungdomsfængsel: flertallets forslag — om afskaffelse af disse foranstaltninger gennemføres.

Som det er fremhævet i rådets betænkning om de strafferetlige særforanstaltninger, har anvendelsen af disse foranstaltninger den virkning, at der i mange tilfælde indtræder længere frihedsberøvelser end dem, der ville følge af dom til almindelig straf for den samme kriminalitet. Der er næppe tvivl om, at det nævnte forslag vil medføre en begrænsning af den totale frihedsberøvelse overfor de pågældende persongrupper, selvom det må tages i betragtning, at mange recidivister vil komme til at afsone flere straffe, når kortere frihedsberøvelser giver dem større mulighed for at falde tilbage til ny kriminalitet efter en løsladelse. Det er på den anden side klart, at en afskaffelse af forvaring (navnlig overfor berigelsesforbrydere), arbejds- og ungdomsfængsel ikke generelt bør føre til en udmålingspraksis, ved hvilken der anlægges en snæver bedømmelse af kriminalitetens art og omfang uden hensyntagen til foreliggende oplysninger om tidligere straffedomme og vedvarende kriminelle tilbøjeligheder. En mulig tendens til strafskærpelse bør imidlertid kunne brydes bl. a. af det ovenfor nævnte sociale synspunkt.

For så vidt angår unge lovovertrædere,

som nu dømmes til ungdomsfængsel, har straffelovrådet i sin betænkning fremhævet, at der i et vist omfang er en risiko for, at afskaffelsen af ungdomsfængsel kan føre til længere frihedsberøvelser end de nu anvendte. Det drejer sig om unge, som gør sig skyldige i ny kriminalitet efter prøveløsladelse, og som nu i mange tilfælde får et kortere anstaltsophold efter administrativ genindsættelse end det, der ville følge af almindelig strafudmåling under en ny straffesag. Straffelovrådet vil her ligesom i betænkningen om særforanstaltningerne pege på ønskeligheden af, at domstolenes strafudmåling i disse tilfælde ikke bliver præget af mere eller mindre skematiske strafskærper, men afpasses efter behovet for en fortsat institutionsbehandling i en begrænset tid, efterfulgt af ny prøveløsladelse. Det bemærkes herved, at efter det nedenfor omtalte forslag til ændring af straffelovens § 40, stk. 1, vil spørgsmålet om strafudmåling komme til at foreligge for domstolene i den form, at retten skal gå frem efter reglerne i straffelovens § 61, stk. 2. En ikke-fuldbyrdet reststraf vil være ligestillet med en betinget straf og kan indgå i en ny samlet straf.

Arbejdsgruppens bemærkninger om gældende udmålingspraksis overfor recidivister er knyttet sammen med en omtale af strafudmålingsreglen i straffelovens § 80. Arbejdsgruppen foreslår, at henvisningen til lovovertræderens foregående vandel udgår af § 80.

Der er i straffelovrådet enighed om, at de strafskærper, hvis berettigelse man kan drage i tvivl, ikke i noget væsentligt omfang er en følge af, at § 80 nævner gerningsmandens foregående vandel. Det er formentlig den almindelige opfattelse blandt dommere, at § 80 ikke spiller nogen større rolle som udgangspunkt for overvejelserne vedrørende straffens fastsættelse i de enkelte sager. Tilbøjeligheden til at skærpe straffen ved recidiv har sammenhæng med en af lovregleret uafhængig tradition i retspraksis; der henvises iøvrigt til bemærkningerne ovenfor om forventninger med hensyn til den specialpræventive virkning af strafskærpelse.

På baggrund af det her anførte har det givet anledning til tvivl, om den af arbejdsgruppen foreslåede ændring i § 80 kan anbefales. I straffelovrådet er der ikke enighed på dette punkt.